

ES socialinės politikos fondų lėšų naudojimo ir valdymo gerinimas ES valstybėse narėse ir regionuose

Briuselis, 24 Kovo 2015

2014–2020 m. ES valstybėms narėms, regionams ir miestams pagal sanglaudos politiką (iš [Europos regioninės plėtros fondo](#), [Europos socialinio fondo](#) ir [Sanglaudos fondo](#)) bus suteikta daugiau negu 351 mlrd. EUR. Daugeliui šių šalių tai yra pagrindinis viešojo finansavimo šaltinis. Dėl silpnos nacionalinės, regioninės ir vietos administracijos gali kilti pavojus sėkmingam atitinkamų programų vykdymui, todėl itin svarbu, kad šios lėšos būtų investuojamos ir valdomos tinkamai.

Dar neinvestuota dalis 2007–2013 m. laikotarpiu pagal sanglaudos politiką skirtų lėšų. Komisija nori padėti valstybėms narėms neprarasti vertingų investicijų ir užtikrinti, kad lėšos būtų naudojamos deramai – tinkamiems ir žmonėms naudingiems projektams.

Todėl 2014–2020 m., siekiant, kad lėšos būtų tinkamiau investuojamos ir valdomos, vykdant ES sanglaudos politiką itin daug dėmesio bus skiriama administracinių gebėjimų stiprinimui. Už regioninę politiką atsakinga Komisijos narė Corina Crețu šiai veiklai teikia pirmenybę.

Atsižvelgdama į tai, C. Crețu kartu su savo tarnybomis [Regioninės ir miestų politikos generaliniame direktorate](#) ir [Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties generaliniu direktoratu](#) parengė kelias naujas priemones.

Kokios tai priemonės?

Iniciatyva dėl geresnio sanglaudos politikos įgyvendinimo plėtojama keturiomis toliau nurodytomis kryptimis.

1. Geresnio įgyvendinimo darbo grupė, pasitelkdama specialiai pritaikytas veiksmų grupes, padeda nacionalinėms ir regionų administracijoms veiksmingai naudoti likusias 2007–2013 m. programavimo laikotarpio investicijas. Darbo grupė išnagrinėjo pagrindinius veiksnius, dėl kurių vėluojama įgyvendinti programas, ir pradėjo rengti išsamius ir visapusiškus su kiekviena programa, kurios įgyvendinimui kyla pavojus, susijusius veiksmų planus. Komisija, glaudžiai bendradarbiaudama su atitinkamomis valstybėmis narėmis, nustato, kaip maksimaliai panaudoti pagal 2007–2013 m. daugiametę finansinę programą numatytus įsipareigojimus. To 2014 m. gruodžio mėn. paprašė Europos Vadovų Taryba.
2. Antruoju darbo grupės etapu valstybėse narėse ir regionuose stiprinami 2014–2020 m. programoms įgyvendinti reikalingi administraciniai gebėjimai: imamasi įvairių priemonių, pavyzdžiui, keičiamasi įgūdžiais, vykdomi ekspertų mainai, rengiami mokymai ir teikiama techninė pagalba.
3. Už regioninę politiką atsakinga Europos Komisijos narė Corina Crețu ketina išsiaiškinti, kodėl atsilieka mažai ekonomiškai išsivystę regionai ir regionai, kuriuose BVP augimas ne vienus metus yra neigiamas. Sanglaudos politikos, kuria siekiama mažinti Europos regionų išsivystymo skirtumus, požiūriu ši tendencija kelia itin didelį susirūpinimą.
4. Komisija kuria ekspertų grupę, kuri nepriklausomai įvertins taisyklių supaprastinimo lygį valstybėse narėse ir nustatys tolesnio supaprastinimo galimybes. Grupė pateiks rekomendacijas, kurios padės tinkamiau nustatyti, kaip supaprastinti taisykles teikiant lėšas gavėjams 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu. Kitas grupės tikslas – pasiūlyti programai po 2020 m. taikytinas supaprastinimo priemones. Šis veiksmas glaudžiai susijęs su Komisijos pirmininko pavaduotojos Kristalinos Georgievos iniciatyva, kuria siekiama, kad ES biudžetas padėtų siekti konkrečių rezultatų.

Kaip buvo sukurta Geresnio įgyvendinimo darbo grupė?

Sukurti specialią darbo grupę, kuri padėtų valstybėms narėms ir regionams naudoti sanglaudos politikos srities investicijas, buvo viena pirmųjų pareigų pradėjusios eiti už regioninę politiką atsakingos Europos Komisijos narės Corinos Crețu iniciatyvų. Darbo grupės tikslas – padėti šalims, kurioms sudėtinga įdiegti suplanuotas investicijas: pagerinti jų vadinamuosius įsisavinimo pajėgumus, stiprinti jų administracinius gebėjimus ir kartu padėti pasinaudoti investavimo galimybėmis.

Kam darbo grupė skiria daugiausia dėmesio?

Šiuo metu darbo grupė daugiausia dėmesio skiria grupei šalių, kurių lėšų panaudojimo lygis žemesnis už ES vidurkį. Dėl tokios padėties gali būti panaikinti asignavimai ir prarastos jau skirtos ar

planuojamos skirti lėšos.

Minėtos aštuonios šalys yra Bulgarija, Čekija, Italija, Kroatija, Rumunija, Slovakija, Slovėnija ir Vengrija.

Kokių veiksmų imasi ši darbo grupė?

Pirmoji darbo grupės užduotis buvo įvertinti ir išanalizuoti padėtį, visose susijusiose valstybėse narėse taikant vienodą struktūrinį požiūrį. Tam reikėjo nustatyti svarbiausius kiekvienos atitinkamų programų prioritetinės krypties įgyvendinimo kliūtis ir trūkumus. Kai kuriose šalyse kyla stambių infrastruktūros projektų, visų pirma aplinkos apsaugos ir transporto, vykdymo problemų, atsiranda vėlavimų. Kitose šalyse apskritai trūksta administracinių gebėjimų, be to, kyla struktūrinių bei valdymo problemų.

Minėta darbo grupė turi parengti kiekvienai valstybei narei skirtus naujus veiksmų planus arba peržiūrėti jau vykdomus. Šis procesas padės dalyviams dalytis patirtimi ir gerosios praktikos pavyzdžiais. Prireikus [Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties generalinis direktoratas](#) ir [Regioninės ir miestų politikos generalinis direktoratas](#) bendradarbiauja, siekdami užtikrinti, kad tinkamų priemonių būtų imamasi ir Europos socialinio fondo srityje.

Ar taip nesiekama įvardyti ir sugėdinti tam tikrų valstybių narių?

Anaiptol – siekiama propaguoti gerąją praktiką ir ištiesti pagalbos ranką. Kartu gali būti stiprinami administraciniai gebėjimai, visų pirma siekiant pagerinti įgyvendinimą 2014–2020 m. laikotarpiu ir pasimokyti iš praeities klaidų. Tai – antra darbo grupės kompetencijos sritis vidutinės trukmės laikotarpiu. Valstybės narės skatinamos veiksmingiau ir tikslingiau naudotis savo sanglaudos politikos srities techninės pagalbos biudžetu ir taip stiprinti savo administracinius gebėjimus panaudoti lėšas.

Kodėl administraciniai gebėjimai svarbūs?

Sanglaudos politika grindžiama pasidalijamojo valdymo principu – Komisija ir vietos bei nacionalinės įstaigos kartu valdo lėšas valstybėse narėse.

Naująja 2014–2020 m. sanglaudos politika daugiausia siekiama stiprinti valstybių narių administracinius gebėjimus, kad jos galėtų visapusiškai prisitaikyti prie naujų Europos struktūrinių ir investicinių fondų lėšų naudojimo reikalavimų, veiksmingai įgyvendinti savo investicijų programas ir pasiekti kuo geresnių rezultatų.

Apskritai administraciniai gebėjimai valdyti ir investuoti lėšas ir įgyvendinti ES bendrai finansuojamas programas bei projektus yra laikomi vienu pagrindinių sėkmingos ES sanglaudos politikos veiksnių. Jei lėšas valdančios viešojo administravimo institucijos (vadovaujančiosios institucijos, tarpinės institucijos, tvirtinančiosios institucijos, audito institucijos) nepakankamai stiprios, joms kyla kliūčių ir sunkumų. Galiausiai investicijos Europos miestuose ir regionuose gyvenantiems žmonėms nesuteikia numatytos naudos. Taip ne tik pažeidžiama etika ir taisyklės: neveiksmingos administracijos valdymas taip pat brangiau atsieina.

Kaip administracinių gebėjimų stiprinimas gali padėti tinkamiau naudoti lėšas?

Stiprinti administracinius gebėjimus reiškia užtikrinti, kad veiktų deramos struktūros, sistemos ir priemonės ir pakaktų žmogiškųjų išteklių. Kitaip tariant, užtikrinti, kad būtų aiškiai nustatomos atsakomybės sritys ir uždaviniai, deramai rengiami darbuotojai, o lėšoms valdyti būtų samdomi tinkami asmenys. Kad galėtų valdyti Europos struktūrinius ir investicinius fondus, jie taip pat turi turėti reikiamas priemones – IT sistemas, vadovus ir taisykles. Turėdamos galimybę naudotis sistemomis ir priemonėmis, organizacijos yra mažiau pažeidžiamos. Kitas svarbus aspektas yra valdymas: valdytojai turi atsakyti už veiklos rezultatus, apsaugą nuo korupcijos, interesų konflikto vengimą ir skaidrumo skatinimą.

O konkrečiau?

Europos Komisija organizuoja [mokymus](#), kad padėtų pasirengti naujam programavimo laikotarpiui. Šie mokymai skirti už Europos regioninės plėtros fondo, Europos socialinio fondo ir Sanglaudos fondo valdymą atsakingoms nacionalinėms ir regioninėms institucijoms. Juose daugiausia dėmesio skiriama programavimui ir įgyvendinimui, tačiau aptariami ir finansų valdymo bei kontrolės klausimai.

Regioninės ir miestų politikos generalinis direktoratas taip pat padeda stiprinti nacionalinių ir regioninių administracijų administracinius gebėjimus: suteikia galimybę naudotis analitinėmis ir (arba) diagnostikos priemonėmis, gairėmis ir pritaikytais paramos mechanizmais, pavyzdžiui, dalytis gerosios praktikos pavyzdžiais ir patirtimi, taip pat sudaro sąlygas megzti tarpusavio ryšius. Taip institucijoms visų pirma siekiama padėti geriau valdyti ES investicijas.

Komisija neseniai pradėjo vykdyti dvi naujas iniciatyvas: „[TAIEX-REGIO PEER 2 PEER](#)“ dalijimosi žiniomis sistemas (kuri pradėjo veikti kovo 24 d.) iniciatyvą ir [sąžiningumo paktų iniciatyvą](#):

- **Iniciatyva „PEER 2 PEER“** – tai ES šalyse kandidatėse padedant [Kaimynystės politikos ir plėtros](#)

[derybų generaliniam direktoratui](#) jau sėkmingai išbandyta sistema. Šiuo metu ji pirmą kartą taikoma sanglaudos politikos srityje.

Sistema „PEER 2 PEER“ skirta 24 000 pareigūnų, dirbančių Europos regioninės plėtros fondo ir Sanglaudos fondo lėšas ir projektus valdančiose institucijose. Sistema skirta atsakyti į interneto duomenų bazėje institucijų tiesiogiai registruojamus prašymus ir padėti joms – rengiamos ekspertų misijos, pažintiniai vizitai ir seminarai. Norintys žiniomis pasidalyti pareigūnai turėtų užsiregistruoti [ekspertų duomenų bazėje](#).

- **Sąžiningumo paktus** sukūrė nevyriausybinė organizacija „[Transparency International](#)“, siekdama padėti vyriausybėms, įmonėms ir pilietinei visuomenei didinti pasitikėjimą ir skaidrumą viešųjų pirkimų srityje. Šiuo metu Komisija siekia išbandyti sąžiningumo paktus kelių ES bendrai iš Europos regioninės plėtros fondo ir Sanglaudos fondo finansuojamų projektų srityje.

Sanglaudos politikos srityje sąžiningumo paktas bus teisiškai privalomas vadovaujančiosios institucijos ir įmonių, teikiančių pasiūlymus dėl viešųjų pirkimų, susitarimas, kad jos laikysis skaidrios ir veiksmingos viešųjų pirkimų procedūros. Siekiant užtikrinti didesnę atskaitomybę, sąžiningumo paktuose bus numatoma stebėsenos sistema, kuriai vadovaus paskirta pilietinės visuomenės organizacija.

2015 m. gegužės mėn. bus paskelbtas kvietimas pareikšti norą išmėginti šią priemonę vykdant sanglaudos politikos bendrai finansuojamus projektus valstybėse narėse. Institucijos ir lėšų gavėjai primygtinai raginami pasinaudoti šia iniciatyva.

Ar yra kitų būdų, kuriais valstybės narės ir regionai galėtų investuoti į veiksmingas viešojo administravimo institucijas?

Be techninės pagalbos, reikalavimus atitinkančios valstybės narės turėtų naudotis institucinių gebėjimų stiprinimo platesniu mastu priemonėmis. Iš Europos socialinio fondo ir Europos regioninės plėtros fondo remiamomis investicijomis į institucinių gebėjimų stiprinimą ir veiksmingą viešąjį administravimą ([11-as teminis tikslas](#)) siekiama platesnio užmojo ir ilgesnės trukmės tikslų: tikros reformos ir sistemingų pokyčių, kad viešosios administracijos, kad ir koks būtų jų vaidmuo valdant ES lėšas, galėtų pasiekti geresnių bendrųjų rezultatų.

2014–2020 m. Europos struktūrinių ir investicinių fondų lėšos bus toliau naudojamos instituciniams gebėjimams stiprinti ir reformoms įgyvendinti. Šios paramos tikslas – sukurti institucijas, kurios būtų stabilios ir nuspėjamos, pakankamai lanksčiai spęstų visuomenės uždavinius, nevengtų diskutuoti su visuomene, taip pat gebėtų teikti naujus politikos sprendimus ir geresnes paslaugas. Parama siekiama padidinti organizacinių procesų veiksmingumą, taip pat užtikrinti, kad valdymas būtų šiuolaikiškas, o valstybės tarnautojai – kvalifikuoti ir motyvuoti.

Viešojo administravimo reformų rėmimas pagal 2014–2020 m. programavimo laikotarpio teminį tikslą stiprinti institucinius gebėjimus susijęs su atitinkamomis [konkrečioms šalims skirtomis rekomendacijomis](#) ir tarnybų darbiniais dokumentais, taip pat, jei taikoma, ekonominio koregavimo programomis ir [nacionalinėmis reformų programomis](#).

Ar kitu programavimo laikotarpiu numatyta lėšų, skirtų siekti šio tikslo?

Taip. Į naują 2020–2014 m. sanglaudos politikos biudžetą institucinių gebėjimų stiprinimo ir reformų įgyvendinimo reikmėms įtraukta apie 4,8 mlrd. EUR. Lėšos taip pat bus skiriamos įstaigų, tiesiogiai dalyvaujančių įgyvendinant projektus, gebėjimams stiprinti – bus teikiama atitinkama techninė pagalba.

Kaip bus padedama kovoti su sukčiavimu ir korupcija?

0,2 proc. visų klaidų, apie kurias pranešama sanglaudos politikos valdymo srityje, lemia sukčiavimas. Komisija visiškai netoleruoja sukčiavimo ir korupcijos ir to paties tikisi iš valstybių narių ir regionų. Finansinė parama turėtų būti naudojama konkurencingumui ir našumui didinti, taip pat naujoms darbo vietoms kurti. Peržiūradama [partnerystės susitarimus](#) ir [veiksmų programas](#) Komisija primygtinai reikalauja, kad valstybės narės aiškiai įsipareigotų imtis veiksmų ir užkirsti kelią sukčiavimui. Komisija atidžiai stebės, kaip šis įsipareigojimas vykdomas.

2013 m. gruodžio mėn. Komisija kartu su „Transparency International“ surengė tarptautinę konferenciją, vėliau [skirtingose valstybėse narėse organizavo seminarus apie kovos su sukčiavimu priemones](#), susijusias su Europos struktūrinių ir investicinių fondų lėšų naudojimu. Šiais renginiais visų pirma buvo siekiama pareigūnus supažindinti su praktinėmis priemonėmis, kurios padėtų užkirsti kelią netinkamam lėšų naudojimui.

Vienas iš konkrečių rezultatų, pasiektų per seminarus: kilo idėja sanglaudos politikos srityje remiamiems projektams taikyti organizacijos „Transparency International“ sukurtą sąžiningumo paktų sistemą.

Be to, Komisija sukūrė naują IT priemonę ARACHNE ir ir primygtinai ragina valstybes nares ja

naudotis. Naudojant šią priemonę Europos struktūrinių ir investicinių fondų stebėsenos duomenys derinami su išorės duomenų bazių duomenimis ir vadovaujančiosioms institucijoms padedama nustatyti rizikingesnius projektus, kuriuos reikėtų atidžiau stebėti.

Daugiau informacijos

[Sistema „PEER 2 PEER“](#)

[Europos Komisija ir „Transparency International“ kartu siekia užtikrinti, kad ES investicijos būtų naudojamos tinkamai](#)

Svetainėje „InfoRegio“: [Lėšų investavimo ir valdymo gerinimas](#)

ESF svetainėje: [Geresnės viešosios paslaugos](#)

MEMO/15/4654

Visuomenei:

[Europe Direct](#) , tel. [00 800 67 89 10 11](#) e. paštas